

Różnorodność biologiczna

Informacje dla prowadzącego

W filmie zaprezentowany jest zbiór informacji dotyczący „różnorodności biologicznej”. Podane są definicje i wyjaśnienia najważniejszych zagadnień, które z różnorodnością biologiczną są związane.

Różnorodność biologiczna rozumiana, jako pojęcie (jako cecha przyrody), daje możliwość odniesienia się do przyrody jako całości, z czego wynika z kolei obowiązująca definicja naukowa.

Definicja wytycza kierunki analiz szczegółowych różnorodności biologicznej; tworzy zespół zagadnień, które są przedmiotem badań ekologów i naukowców różnych specjalności.

Świat przyrody, więc ma trzy poziomy tzw. „organizacji żywej materii”: ekosystemowy, gatunkowy i genetyczny. Te sfery badawcze, w rzeczywistości tworzą jeden świat, jeden wielki ekosystem, którego cechą, podstawową własnością jest różnorodność – w tym różnorodność biologiczna.

W filmie wyróżniamy najogólniej ekosystemy pierwotne (czyli takie sprzed pojawienia się dominującej roli człowieka w świecie) i te, z którymi mamy do czynienia współcześnie. Epokę współczesną nazywamy antropocenem, ponieważ to człowiek nadaje teraz przyrodzie swoisty wymiar.

W filmie mówimy, więc na obszarze Polski, o ekosystemie leśnym, rolniczym i miejskim. W filmie przedstawiamy ich najważniejsze cechy, które mają lub mogą mieć wpływ na różnorodność biologiczną; na jej rozwój bądź na zahamowanie zmniejszania się różnorodności biologicznej, którą dziś wyraźnie zauważamy.

Wskazujemy, że najważniejszym elementem zachowania różnorodności biologicznej w każdym ekosystemie są drzewa. Wprowadzanie drzew do istniejących ekosystemów zawsze wpływa pozytywnie na zwiększanie się liczby roślin, zwierząt i grzybów w znaczeniu - gatunkowym i genetycznym.

Ważne jest jednak, by wprowadzać do istniejących ekosystemów drzewa właściwe dla naszej strefy klimatycznej. Daje to gwarancję, że będą w krajobrazie elementem trwałym i umożliwiającym przeżycie i rozwój gatunków w odpowiedniej wielkości populacji, bo stanowią naturalne miejsce ich bytowania i rozwoju. Drzewa sprowadzane z innych stron świata, bywają piękne, odnajdują u nas dobre warunki dla rozwoju, ale nie zawsze pozytywnie wpływają na utrzymanie różnorodności biologicznej właściwej dla terenów Niżu Polskiego. (gatunki drzew, które nie są wykorzystywane przez gatunki rodzime innych roślin, zwierząt i grzybów, stają się gatunkami inwazyjnymi).

Czynnikiem podstawowym, więc dla utrzymania i rozwijania się różnorodności biologicznej w ekosystemach Polski jest drzewo.

Zrealizowano na zlecenie Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego

we współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu oraz Dolnośląskim Zespołem Parków Krajobrazowych

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Różnorodność biologiczna, bioróżnorodność (ang. biodiversity) – zróżnicowanie życia na wszelkich poziomach jego organizacji.

Pojęcie różnorodność biologiczna oznacza bogactwo (liczbę różnych) elementów na poszczególnych poziomach organizacji przyrody oraz częstość ich występowania.

Różnorodność biologiczna dzieli się na :

- * **różnorodność gatunkowa** - bogactwo roślin i zwierząt występujących na Ziemi
- * **różnorodność genetyczna** (wewnątrzgatunkowa) - zróżnicowanie genów zawartych w pulach genowych poszczególnych gatunków
- * **różnorodność ekostenalna** - bogactwo siedlisk warunkujących bogactwo ekosystemów.

Na konferencji ONZ \ "Środowisko i Rozwój" zwanej też Szczytem Ziemi zwołanej w 1992 r w Rio de Janeiro podstawowym zagadnieniem była ochrona różnorodności biologicznej. Wówczas wprowadzono zalecenia dla rządów państw, które miały na celu ochronę różnorodności biologicznej.

Antropocen – termin na określenie obecnej epoki geologicznej zdominowanej działalnością człowieka. Zaproponowany przez Paula Crutzena, laureata Nagrody Nobla, pracownika Instytutu Oceanografii imienia Scrippsa. Termin ten nawiązuje do wpływu człowieka na funkcjonowanie procesów przyrodniczych zachodzących w skali Ziemi. Przejawem tego ma być gwałtowna urbanizacja świata, szybkie wyczerpywanie przez człowieka paliw kopalnych gromadzonych w naturze przez setki milionów lat oraz zanieczyszczenie środowiska i emisja gazów cieplarnianych. Według Crutzena nowa epoka geologiczna rozpoczęła się już 200 lat temu. Postulatora antropocenu poparli geolodzy Jan Zalasiewicz i Mark Williams z Uniwersytetu w Leicester w Wielkiej Brytanii oraz Daniel Richter z Uniwersytetu Duke'a w USA. Uczni ci wezwali Międzynarodową Komisję Stratygraficzną, by ogłosiła, że żyjemy w epoce antropocenu.

Zmniejszanie się liczebności organizmów, a w konsekwencji ich wymieranie spowodowane jest różnorodnymi czynnikami, są to:

- niszczenie i przekształcanie środowiska przez człowieka- działalność ta powoduje m.in. zbyt dużą i szybką eksploatację zasobów przyrody
- zanieczyszczenia wód oraz spuszczenie do zbiorników wodnych podgrzanych wód przemysłowych wpływa negatywnie na rozmnażanie się gatunków zwierząt oraz zmienia istotnie warunki życia występujących tam organizmów i może prowadzić do ich śmierci!
- budowa autostrad i dróg szybkiego ruchu bez uwzględnienia tras wędrówek zwierząt
- zmechanizowanie prac leśnych i polowych
- wiele gatunków traci swoje siedliska, bo człowiek wycina lasy i zmienia je na pola uprawne, zajmuje tereny pod budownictwo oraz szlaki komunikacyjne zaoruje laki.
- wypalanie wyschniętych traw przyczynia się do śmierci wielu gatunków roślin i zwierząt żyjących w glebie
- zbieranie roślin w celach dekoracyjnych, przemysłowych i handlowych.

Zrealizowano na zlecenie Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego

we współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu oraz Dolnośląskim Zespołem Parków Krajobrazowych

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Ekosystem (gr. oikos – dom, mieszkanie, gospodarstwo; gr. systēmatikós – zestawiony od systēma – zestawienie, połączenie od synistánai – zestawiać) – dynamiczny układ ekologiczny, na który składa się zespół organizmów (biocenoza) połączonych relacjami troficznymi (tworzących sieć troficzną) wraz ze środowiskiem przezeń zajmowanym, czyli biotopem, w którym zachodzi przepływ energii i obieg materii. W skrócie, zatem ekosystem to biocenoza wraz z biotopem.

Podstawowy podział ekosystemów:

- lądowe,
- wodne,
- sztuczne,
- naturalne.

Wśród naturalnych, lądowych wyróżniamy np. – ekosystemy leśne (również różnorodne), ekosystemy rolnicze (między nimi np. polne, łąkowe, zadrzewienia śródpolne)

Różnorodność biologiczną można zwiększyć poprzez wprowadzenie do uprawy szerokiego zestawu odmian, a także przez wprowadzanie współrzędnych upraw, czy ograniczenie ilości stosowanych chemikaliów.

Zrealizowano na zlecenie Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego

we współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu oraz Dolnośląskim Zespołem Parków Krajobrazowych

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

